

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Sovětská politika v Latinské Americe v letech 1917-1970: případ Chile (Ústav politologie, FF UK, stran 74)

Autor: Michal Zourek

Autor posudku: Radek Buben (ÚPOL UK FF)

Práce M. Zourka se věnuje tématu, o kterém bylo v uplynulých desetiletích napsáno velké množství spíše spekulativních prací, které se nemohly nijak opírat o interní sovětské prameny a jež výrazně zvýšeným způsobem reflektovaly politickou orientaci toho kterého autora. Sovětská činnost (subverzivní, jak jinak) v Latinské Americe za studené války tak byla dle některých velmi intenzivní a bylo „třeba“ jí čelit všemi dostupnými prostředky (třeba absolvent ÚPOLu Petřík vidí SSSR za každým trsem trávy v pampě, pod každou sopkou či za každou palmou), nebo naopak, sovětské aktivity byly povržovány za marginální, spíše reagující na jihoamerické dění a SSSR údajně respektoval tuto oblast jako přirozenou zónu amerického vlivu.

Až publikování některých dokumentů KGB v rámci tzv Mitrochinova archivu dodalo badatelům konkrétnější materiál pro zkoumání sovětské politiky v této části světa. A nutno říct, slovy samotného Andropova (z roku 1972), že sovětská rozvědka brala subkontinent jako přirozenou zájmovou zónu USA. Ty v roce 1968 potvrdily Československo jako přirozenou zájmovou zónu SSSR, a proto by se socialistický tábor neměl v jihoamerických zemích (a Andropov mluvil hlavně) příliš angažovat. Pochopitelně, jinak to viděli Kubánci, avšak ti byli od konce 60. let zcela závislí na RVHP. Bohužel, kolega Zourek ve své studii Mitrochinův archiv necituje. Škoda.

Zourkovo dílo je především mixem popisné analýzy moderního chilského politického vývoje do pádu Allendeho vlády, zasazené do kontextu vlivu komunistických hnutí v Latinské Americe, a náčrtu sovětských politik v oblasti. Ačkoli úvodní části pracují s teoretickou literaturou a analyzují velmi specifický chilský stranický systém za pomoci řady autorit v komparativní politologii (Sartori či Linz s Rokkanem), převahu mají jednoznačně popisné pasáže, typické pro českou historiografii. Ocenění si bezesporu zaslouží fakt, že Zourek zná

podstatnou část „chileanistické“ literatury, jak anglosaské, tak domácí (tedy chilské) provenience a je vidět, že prostudoval značné množství materiálu. Díky autorům jako je Tomás Moulian tak jeho práce přináší řadu (v českém prostředí) zcela neznámých argumentů. Zourkův rozbor chilské politické situace ve sledovaném období je pak doplněn o odkazy na archivní prameny chilského původu. Díky jeho bádání v archivu ministerstva zahraničních věcí v Santiagu tak známe chilský pohled na dění v komunistickém bloku i na takové události, jakými bylo přerušování diplomatických styků mezi oběma státy již v roce 1947.

Kapitoly o sovětské politice se pak – ne příliš organicky – věnují jak sovětskému vlivu v oblasti jako takové, tak problematice Chile. Autor zvládl prostudovat řadu studií vycházejících z veřejných zdrojů. Stejně tak se věnuje rozboru toho, co on označuje za sovětskou zahraničně politickou doktrínu. Tu si – bohužel – občas plete se sovětskou „ideologií“ a občas i s marxismem jako takovým. Avšak i tak se mu povedlo dokázat, že SSSR nebral export socialismu na jih od Rio Grande jako svou prioritu a o vhodnosti takového počínání dosti pochyboval.

V poslední části pak autor zpracovává sovětskou politiku v Chile za Allendeho vlády. Zde je mu důležitým zdrojem především částečná edice dokumentů diplomatické povahy, vydaná O. Ulianovou a E. Fediakovou. Kapitola je zjevně náčrtem dalšího bádání, avšak i zde Zourek potvrzuje tezi, že sovětské angažování v Chile nebylo ani zdaleka tak rozsáhlé.

Práce je z hlediska pozitivistické historiografie velmi slušná, z hlediska politologického pak představuje lepší průměr. M. Zourek toho o Chile hodně ví, čte relevantní literaturu, prostudoval chilské archivní dokumenty.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Dle průběhu obhajoby vážám doporučuji **hodnocení výborně či velmi dobře.**

Radek Buben